

RAKOUSKÝ ABGB A JEHO VLIV NA ČESKÉ SOUKROMÉ PRÁVO

EVA DOBROVOLNÁ

ABGB - HISTORIE

- Rok 1811, vstup v účinnost 1.1.1812
- Druhý nejstarší občanský zákoník v Evropě
- Země: Horní Rakousko, Dolní Rakousko, Šýrsko, Korutany, Čechy, Morava, Slezsko, Bukovina, Lombardsko-Benátsko, Chorvatsko, Sedmihradsko, Halič
- Evropský občanský zákoník
- Přirozenoprávní kodifikace

ZÁSADNĚJŠÍ NOVELY

- Rodinné právo (2001, 2004, 2009, 2013)
- Dědické právo (2017)
- Odpovědnost za vady (2004)
- Sousedská práva (2001)
- Postoupení pohledávky (2005)
- Opatrovnictví osob duševně nemocných (2006, nově i 2018)

VLIV NA JINÉ PRÁVNÍ ŘÁDY

- Tam, kde ABGB platil, lze najít vlivy – zejména Chorvatsko a Slovinsko, nicméně nově i Česko
- Např. chorvatská úprava věcných práv a slovinská úprava závazků.
- Např. Polsko, konkrétně systém oddělených jmění v manželském právu, zásada zavinění v rodinném právu, povinné díly
- Např. Itálie, kde ABGB svůj význam pozbyl v roce 1866, někteří právníci byli proti zavedení Codice Civile
- Dodnes – rakouský katastr v některých zemích – např. Trento, Bolzano, Trieste, Gorizia a v některých obcích provincií Udine, Brescia, Belluno a Vicenza
- Např. vývoj v Československu po 1. světové válce – recepce
- Např. v Bosně a Hercegovině a v Srbsku dodnes subsidiární použitelnost ABGB
- Např. „Smíšený právní řád“ – švýcarské, rakouské a lichtenštejnské právo

EVROPSKÁ DIMENZE ABGB

- Určité upozadění vlivem BGB, neochota právních komparatistů zabývat se složitým jazykem, pojmy a instituty
- Nadčasová ustanovení – věcná práva, omyl, přirozenoprávní základy kodexu
- Rakouské vlivy: PETL, 8. kniha DCFR
- Satelitní princip, proto velmi malý vliv evropských předpisů
- Problém ABGB: Práce s kodexem

VLIV NA ČESKÉ PRÁVO - VYBRANÉ OTÁZKY

- Mnoho oblastí, nejsilněji věcná práva a dědické právo
- Věcná práva:
 - Pojetí věci
 - Pojetí držby
 - Ochrana držby
 - Předmět vlastnictví
 - Nabývání vlastnictví
 - Nabytí od neoprávněného
 - Ochrana vlastnictví
 - Sousedská práva
 - Podílové spoluvlastnictví
 - Nezbytná cesta
 - Právo stavby

POJETÍ VĚCI

- Široké pojetí věci v § 489 OZ, odpovídající § 285 ABGB
- Doktrinální zúžení?
 - Ne všechna ustanovení o věcných právech „jsou šita“ na nehmotné věci
- Problém se superedifikáty
 - Movité nebo nemovité věci?
 - Hledání kritéria

POJETÍ DRŽBY

- Držba věci vs. Držba práva
- Jaká držba vede k vydržení?
- Držba řádná (rechtmässig), pravá (echt), poctivá (redlich)

OCHRANA DRŽBY

- Úprava § 1003 a násl. OZ a § 176-180 OSŘ převzata z rakouského ABGB a ZPO
- Ochrana poslední držby před svémocným rušením nahradila problematickou ochranu pokojného stavu
- Podobné problémy – procesní nebo hmotněprávní povaha lhůty, lhůta pro soudní rozhodnutí, označení žaloby
- Totéž u žaloby na ochranu držby před prováděním nebo odstraňováním stavby

PŘEDMĚT VLASTNICTVÍ

- Inspirace širokým pojetím vlastnictví
- Otázka je, jak nakládat s právy a nehmotnými statky

NABÝVÁNÍ VLASTNICTVÍ

- Vydržení – řádné x mimořádné
- Přivlastnění
- Zpracování, smísení
- Převod – odklonění od rakouského principu tradice

NABYTÍ OD NEOPRÁVNĚNÉHO

- U nemovitých věcí zapisovaných v KN – materiální publicita, podobně jako v rakouském GG
- U movitých věcí podobné předpoklady, česká ochrana je poněkud širší
 - Platný titul
 - Dobrá víra
 - Privilegovaný způsob nabytí
- Domněnka poctivého jednání

OCHRANA VLASTNICKÉHO PRÁVA

- Žaloba reivindikační
- Žaloba negatorní
 - Inspirace soudní praxí 22 Cdo 374/2015
- Publiciánská žaloba
- Co s ochranou obligačně oprávněných?

SOUSEDSKÁ PRÁVA

- Převzetí § 364 a § 364a ABGB
- Problémy s úředně povoleným zařízením a výkladovou praxí rakouského OGH
- Judikaturní inspirace:
 - 22 Cdo 3778/2015
 - 22 Cdo 1313/2016
 - 22 Cdo 2270/2012 (sportovní hřiště)

PODÍLOVÉ SPOLUVLASTNICTVÍ

- Malá inspirace rakouským právem, pouze u běžné správy
- Nicméně přesto vliv rakouské judikatury
 - Zamítnutí žaloby na zrušení, resp. oddělení – 22 Cdo 5159/2014
 - Rozdělení na jednotky

NEZBYTNÁ CESTA

- Zákon o propůjčování cest nezbytných 1896
- Způsob vzniku, práva a povinnosti, důvody odepření přístupu převzaté z tohoto zákona
- Velká inspirace rakouskou judikaturou
 - Např. 22 Cdo 3242/2015

PRÁVO STAVBY

- Zákon o právu stavby z roku 1912
- Převzatý koncept i právní úprava
- V Rakousku využívaný institut, v České republice určitá zdrženlivost
- Sporné otázky řešitelné pomocí rakouské nauky a praxe
 - Zatížení části pozemku
 - Vymezení stavby ve smlouvě
 - Stavba jako „věc“
 - Věcněprávní účinky ujednání
- Prozatím žádná judikatura vyšších soudů

DĚKUJI ZA POZORNOST!